

וכו' אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו (עליו הכתוב אומר ישראל אשר בך אתפאר), אבל מי שקרא ושונה ומשמש ת"ח ואין משאו ומתנו באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני שלמד תורה וכו' פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו (..שחילל את השם), וזה מוסר השכל כנגד מה שנמצאים בחורים ואברכים שהן עזי פנים כנגד מבוגרים, גם נמצא שעושין זיופים (אפילו רק כנגד הטעלעפא"ן קאמפענ"י) הרי אלו מחללי שם שמים שהוא עון גדול כמבואר בכמ"ק בש"ס ובפרק בתרא דמס' יומא.

אף שכתבנו למעלה שיש ללמוד ולהיות דבוק בספרי חסידות, מ"מ מקובל משמיה דהגאון והקדוש מרן בעל דברי חיים זצ"ל שבחור יש לו להיות דבוק רק בלימוד גפ"ת ופוסקים ולא יעסוק בחסידות, ומהאי טעמא היה מורה ובא שבחורים יניחו בחול המועד תפילין מאחר דלפי פסק הרמ"א בשו"ע יש להניח תפילין בחוה"מ ורק על פי הזוה"ק אין להניח, ובחורים אין להם להתעסק בחסידות רק בלימוד התורה יתנהגו כמבואר בשו"ע, וכן מטעם הזה ציווה שבחורים לא יחגרו חגורה בעת התפלה, מאחר שלהמג"א (בסי' צ"א) מי שהולך כל היום בלא חגורה אי"צ לאזור חגורה בשעת התפלה, ורק מנהג חסידים להקפיד לחגור חגורה, ואין לבחורים לנהוג במנהגי חסידות.

ומענין לענין כששאל בחור בר מצוה ממרן מסאטמאר זי"ע הדרכה לדרך החיים אמר לו "לערנען און דאווענע"ן און זיין אפגעהיטע"ן (ללמוד ולהתפלל ומשומר מחטא)".

*

ליראת שמים אמיתי מגיעים רק ע"י לימוד התורה. לעומת זה יש לדעת דבלא לימוד התורה אי אפשר להגיע ליראת שמים אמיתית כדאמרו חז"ל אין בור ירא חטא, עוד אמרו

ולא עם הארץ חסיד, ובמס' אבות אמרו אם אין תורה אין יראה, ובהקדמה לס' משנת טהרה מביא מס' משכיל אל דל שמי שהוא רחוק מלימוד התורה הוא רחוק מאוד מקיום מצותיה ואזהרותיה, משום שגם אם מקיים המצות אינו מקיים אותם כראוי לפי הדין ולפי ההלכה וכו', וכדאי להעתיק מה שמטו משמי' דהגרי"ז מבריסק ז"ל לפרש על כפל הלשון בנוסח שאומרים קודם שמברכין ברכת החודש חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא וכו' ואח"כ אומרים עוד הפעם חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים, והלא כבר התפללו על יראת שמים ויראת חטא, וכיאר דיראת שמים הבא אחר אהבת תורה הוא מהות יראת שמים אחרת ביתר שאת ועוז מיראת שמים ויראת חטא סתמא.

בס' זקן ביתו (ע' נ"ג) מביא שקיבל מאביו ז"ל שקיבל מהמהרצ"א ז"ל שקיבל מהרה"ק מלובלין ז"ל שקיבל מהרה"ק ר"ר אלימלך ז"ל שקיבל ממהרד"ב ז"ל שקיבל מהבעש"ט זי"ע שקיבל מאחיה השילוני ומאליהו הנביא ז"ל זי"ע שאין דרך טוב להכין לדביקות הבורא אלא דוקא ע"י תוה"ק, ובלא זה אל תאמין בעצמך (מובא בס' מפ"מ).

ובס' להבות קודש (ע' קמ"ה) מביא מהגה"ק מקוצק זצ"ל שאמר שדרך חסידות הבעש"ט זי"ע אינו גבוה מדרך התורה שהיה נהוג לפני כן, דאדרבה להתקרב להשית"ב ע"י התורה הוא גבוה מאוד ויותר נעלה, והבעש"ט הק' זי"ע חידש דרך החסידות מפני שנעשה פגם בהתורה ע"י פלפולי סרק. והיה ע"ז קטרוג גדול בשמים, ולא היה עצה אלא לשלוח לעולם את הבעש"ט זי"ע להתחיל דרך חדשה.

בס' דברי ישראל (פ' כי תצא) מביא משם הרה"ק מווארקא זצ"ל "די גמרא איז די גרעסטע טהרה" עכל"ק.

בס' הללו עבדי ה' (ע' רס"ט) מביא משם הרה"ק מראפשיטין זי"ע שהיום צריכין לחזור לדרך הישן להתעמק בלימוד גמרא ותוס'.

והרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זצ"ל סיפר משמיה דהרה"ק מקאלאשיטין זצ"ל שאמר משמיה דמרן הגה"ק מראפשיטין זצ"ל "עיקר התשובה הוא ללמוד, עיקר היראה הוא ללמוד, עיקר האהבה הוא ללמוד", ומפרשים בזה מאחז"ל (במס' אבות) הפך בה והפך דכולה בה, פי' דכל המדריגות בעבודת השית"ב הוא ע"י לימוד התורה.

הרה"ח ר' שלמה ווייס ע"ה הלך בבחרותו לבקר את מרן החפץ חיים זצ"ל וביקש ממנו שיברכהו שיזכה ליראת שמים, ובירך אותו הרה"ח זצ"ל שיזכה להתמדה בלימוד התורה, וחשב ר' שלמה ע"ה שהחפץ חיים זצ"ל אינו שומע בטוב בקשתו על כן חזר ואמר לו ששאלתו ובקשתו שיברכהו שיזכה ליראת שמים, השיב לו הרה"ח זצ"ל "א קאפ וואס איז פול מוט בלאטע קען דארט קיין יראת שמים נישט זיין" (מפי בנו).

הערני חכ"א שבבעל הטורים עה"פ את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד (דברים י-כ) כ' דתירא בגימטריא תורה, וכנראה הכוונה שע"י תורה מגיעים לידי יראת שמים.

*

לימוד התורה מבער את היצה"ר. בגמ' מס' קידושין (דף ל:) בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין, אם אתם עוסקים אין אתם נמסרים בידו (שנאמר אם תטיב שאת) ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו (שנאמר לפתח חטאת רובין), מבואר שאין עצה אחרת מלבד לימוד התורה"ק, וכן כתב בס' מסילת

ישרים שהלא הבורא את האדם ואת היצה"ר מעיד לנו שאם אין עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו (כלשון הגמ' "בראתי") וכיו"ב כ' התניא בס' מאה שערים (דף כ') דמאחר שיוצר האדם ועושהו מעיד שאין תרופה אחרת להיצה"ר אלא התורה א"כ המתחכם כנגדו ואומר שיבטל מלימוד התורה ולא יסור מדרך ה' אינו חס על נפשו עייבד"ק, וכ"כ בקו' עקבתא דמשיחא (להגר"א וואסערמאן ז"ל) דמי שאומר שיש עצות אחרות הוא תועה ומתעה, וכן ראיתי לפרש המשנה הליכות עולם לו אל תיקרי הליכות אלא הלכות, שאל תיקרי הליכות שיש כמה הליכות לבוא לידי עבודת ה', אלא הלכות רק ע"י לימוד הלכות יכול לבוא לידי עבודת ה', ואכ"מ להאריך יותר.

*

לימוד התורה מבטלת הרהורים רעים. כ' הרמב"ם (סוף הל' איסורי ביאה) שיפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה עכ"ל [ואגב בפתחה לס' נועם מגדים ובס' ייטב לב (עה"ת פ' מצורע עה"פ ואשה) דייקו דבמה שלומד מהשפה ולחזון שלא בעיון ובהבנת הלב והשכל אינו ניצול ממחשבות רעות וכו' עיי"ש], ודבר נפלא כ' הרא"ה בהקדמתו לס' החינוך "אמרתי מי יתן ותהיה מחשבתי נמרדת בזה כל הימים ולא תפסול ולא תפגום במזימת עמל ועון" עכ"ל.

ובאבות דרבי נתן (ריש פרק כ') כל הנותן דברי תורה על לבו מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי זנות, הרהורי יצה"ר, הרהורי א"א, הרהורי דברים בטלים, הרהורי בשר ודם וכו', ונראה לדייק דהיינו במי שנותנן "על לבו" דייקא.